

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
P. O. Box 1005
WASHINGTON 13., D. C.

MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ
Hungarian Quarterly - Revista Húngara
Revue Hongroise

Előfizetési díj: Északamerikában
egész évre \$ 4.00, félévre \$ 2.00
Más országban havi két coupon

Magyarok mint a vallásszabadság uttörői

Írta: DARÓCZY SÁNDOR

Idén van négyszáz esztendeje, hogy a világ minden más országát és nemzetét megelőzve a tordai országgyűlés Erdély lakói (helyesebben a három politikai „nemzet” tagjai: a magyarok, székelyek és szászok) számára a vallásszabadságot biztosította.

Mi volt ennek a magyarság tisztességét öregbítő, korszakalkotó eseménynek a kerete és háttere?

Angliában I. Mária uralkodott s még akkor Albion igen kicsike ország volt. A gyarmatszerzés kora később kezdődött. Franciaország trónján II. Henrik ült, de csak rövid ideig. Egy lovagi tornán halálát lelte. A Habsburgok halálos ellensége léven, Erdéllyel már kapcsolata volt. A törököknek Nagy Szolimán parancsolt. Mohácsnál ő mérte Magyarországra a halálos csapást és halálát mégis Magyarország okozta. Szigetvár ostrománál, 1566-ban gutautést kapott. Tülkemény diónak bizonyult számára az általa „juhakol”-nak nevezett, de Zrínyi Miklós által védett vár. Spanyolországban, amely már akkor világbirodalom volt, II. Ferdinánd volt a király a Habsburg házból. Moszkvában IV. vagy Rettenetes Iván volt az úr, aki elsőnek vette fel a „minden oroszok cárja” címet s aki az orosz világpolitikai irányt és viselkedést évszázadokra befolyásolta. Ma is érezzük. A római pápai székben IV. Pál ült. A tridenti zsinat, amely a római egyház zilált szénáját volt rendbe hozandó s amely az u. n. „ellenreformáció” fegyverét kovácsolta, még tartott. Luther a tordai gyű-

lés előtt tizenegy évvel halt meg. Kálvin még javában élt. Északamerika jobbára felderítetlen volt s Ausztráliáról nem is tudott a világ.

A tizenhatodik század közepén az elméket három nagy esemény foglalkoztatta. Először a reformációnak nevezett vallási mozgalom, azután a földrajzi felfedezések s végül, de nem utolsó sorban, a török háborúk, a mohamedánság második nagy rohamra Európa ellen.

Magyarország ebben a korban három darabra volt szakítva. Nyugaton és északon I. Ferdinánd uralkodott, az ország közepe török megszállás alatt nyögött s Erdélyben pedig Izabella, Szapolyai János király özvegye volt az úr, akinek fia, János Zsigmond, tizenhat éves volt, az erdélyi önálló fejedelemség pedig mindössze tizennégy.

Ez a fejedelemség magában foglalta a tulajdonképeni Erdélyt, tehát a székely és szász székeket s a magyar megyéket, meg az u. n. Partiumot, tehát a tulajdonképeni Magyarország Erdéllyel határos részét. Akkori területe 40,000 négyzetmérföld volt, vagyis két és félszer akkora, mint Svájc. Politikailag az u. n. „három nemzet” alkotta: a magyar, székely és szász, amik, de különösen a két utóbbi, nagy önkormányzattal bírtak. Az oláhoknak, mint bizánci valásu, nomád s a székelyek, magyarok és szászok után lassan beszívargó népnek, politikai joguk nem volt. A Habsburg-párti, kalandor, de igen képzett Georgius a Reychersdorf Transylvanus Erdélyről 1550-ben

irt földrajzában azt mondja, hogy háború esetén a három nemzet 90,000 fegyverest tudott kiállítani. Ennek és más hasonló adatoknak az alapján Erdély akkori lakosságát az oláhokkal együtt kb. 400,000-re tehetjük. Ebből magyar és székely kb. 230,000, szász 70,000 és oláh 100,000 volt.

Az önálló fejedelemség kialakulásához az eiső lökést a mohácsi tragédia adta, aminek II. Lajos király is áldozatául esett. Az akkori legitimista párt Lajos özvegyének, Habsburgi Máriának a testvérét, I. Ferdinándot választotta királlyá, a nemzeti párt pedig az erdélyi vajdát, az eredetileg délszláv származású Szapolyai Jánost, aki igazságos Mátyás egyik kiváló tábornokának volt a fia, a lengyel királynak sógora, ő maga pedig agglegény. A kettős királyválasztást tizenkét éves testvérháború követte, aminek a váradi béke vetett véget 1538-ban. Eszerint Szapolyai János a királyi címet, a koronát és az általa bírt ország-részt haláláig megtartja s akkor mindez Ferdinándra, vagy a Ferdinánd utódjára száll. A következő évben János megházasodott, elvette a lengyel királyi hercegnő Izabellát s mikor egy évre rá, 1540-ben fia született, a váradi egyezséget felmondta. Igaz, hogy fia, János Zsigmond születését csak két héttel élte túl, de hűséges emberei, különösen közeli rokona, a szintén délszláv Petrovics Péter utján gondoskodott róla, hogy Ferdinánd igényeit ne érvényesíthesse. Rövidre fogva másféltized történetét, Petrovics, de különösen a horvátolasz származású Martinuzzi György hirtapolitikájának eredményeként — mert Erdélyt és megcsonkított Magyarországot egy fő alatt egyesíteni nem lehetett — Erdély a Szapolyai ház kezében maradt s ettől fogva kb 140 évig Magyarországtól különváltan élt.

Magyarországon és így Erdélyben is huszita hatástól előkészítetten nyert talajt a reformáció, amely mint német szellemi áramlat először a német ajku lakosság között kezdődött. Magyarországon épen II. Lajos felesége, Habsburgi Mária volt az egyik főpártfogója. Erdélyben is elsőnek a szász városok fogadták el. A brassói Honter János aki Wittenbergben tanult, 1545

táján már az egész szászságot Luther tanai mögé állította. A magyarok közötti reformáció a szász származású, de magyarrá lett Heltai Gáspárral kezdődik, aki Honter tanítványa volt s 1541-ben a magyar-szász lakosságú Kolozsvár plébánusa lett. A Partiumban persze a magyarok közt már jóval előbb megindult a mozgalom. Támogatói a Perényiek, Enyingi Törökök, Ecse-di Báthoryak, az oláh származású Drágfiak és a szerb-szlovén Petrovics Péter voltak. Ez utóbbi különben igen hamar a református irányzathoz szegődött. János király haláláig római katolikus maradt, de a protestánsokat már politikai megfontolásból sem üldözte; Martinuzzi György barát pedig, Erdély higany-embere, hasztalan próbálta hátráltatni a mozgalmat, azt elfojtani nem tudta, annál kevésbé, mert nagy politikai ellenfele, Petrovics, minden erejével támogatta hitének cselédeit. Mikor pedig a Pallaviciniek egy őse 1551-ben György barátot meggyilkolta, utána a reformáció még szabadabban terjedhetett, úgy hogy midőn Izabella és fia lengyelországi száműzetésükből 1556-ban visszatértek, a római katolikus hitű királyné csaknem teljesen protestáns országban találta magát.

Ekkor már úgy látszott, hogy Erdély (az oláhok kivételével) majdnem teljesen lutheránussá lesz, de a volt gyulafehérvárikanonoknak, Kálmáncsi Sántha Mártonnak, azután Dávid Ferencnek, a kolozsvári szász vargának, Hertl Dávid fiának s különösen a dinamikus hatású debreceni papnak, Horhi Juhász Péternek hatására a magyarság a helvét irányhoz kezdett szegődni.

1557-re tehát már három vallási csoport, vagy mondjuk így: felekezet versengett a lelkekért. A római katolikuság erősen meggyengült ugyan, de még mindig számított, annál is inkább, mert az uralkodó család tagjai közé tartozott. A helvét és a lutheri irányzat követőit nemcsak hitelvi, de nyelvi különbségek is elválasztották egymástól. Az ellentétet ki kellett egyenlíteni. A kérdés az volt, hogyan?

Az 1523-as budai, 1524-es pesti és az 1525-ös rákosi országgyűlések még terroristikus módon akarták elintézni a vallási ellentéteket. („Lutherani comburan-

tur...”, „A lutheránusok égettessenek meg...”.) De azóta sok víz lefolyt a Dunán. A mohácsi katasztrófa, a törökök és németek okozta nyomorúságok, az erdélyi adottság, ahol a politikai országot három autonóm „nemzet” szövetsége alkotta, legfőképpen pedig az akkor még az ország lakossága többségét képező magyarság józansága, egészséges politikai érzéke, (aminek kialakulásában a vallás komolyan vételének része volt) a kompromisszumhoz, kiegyezéshez vezetett. Erre a célra Tordán 1557 június első felében összeült az országgyűlés. Részvevői között ott volt a római katolikus kancellár, Csáky Mihály kanonok, a szintén hitű római katolikus Báthory István váradi kapitány, a későbbi fejedelem és lengyel király; ott volt a szász Heltai Gáspár, Dávid Ferenc, a szász városok képviselői s ott voltak a helvét irányt követő magyar urak, élükön Petrovics Péterrel. Egyhangúlag, minden ellenvetés nélkül szavazták meg, hogy „kiki azt a hitet tartsa, ami neki tetszik, akár új, akár régi szertartás szerint; kinek-kinek ítéletére bízunk, hogy hitének dolgában úgy cselekedjék, amint azt jónak látja, de csak addig, amíg senkinek sem árt, nehogy az új vallás követői botránkozás kövei legyenek a régi vallásnak, vagy bármiképpen is ártsanak azoknak, akik azt követik.”

Mi ennek a vallásügyi rendezésnek a jelentősége? Legelőször az, amire már rámutattunk: egyhangúlag hozatott meg. Épűgy megszavazták a római katolikusok, mint a lutheránusok és a helvét irány követői; egyformán megszavazták a magyarok, székelyek és szászok. Másik jelentősége pedig az volt, hogy nem partiális, hanem generális, nem részleges, hanem általános vallásszabadságot biztosított. Az ugyan tény, hogy 1557-ben az ország többsége még lutheránus volt, viszont a régi felekezettel már csak az uralkodó család miatt is számolni kellett, de a rendelkezés nemcsak a lutheránusok s természetesen a római katolikusok, hanem az akkor még csak kezdődő és kialakuló félben levő helvét irány követői számára is vallásszabadságot biztosított. Hogy az intenció ez

volt, azt a János Zsigmond haláláig, 1571-ig hozott számos más hasonló törvény bizonyítja, amik a vallásszabadságot már az unitáriusokra is kiterjesztik. Hogy a vallásszabadság ügyében 1557-ben Tordán hozott végzés nem mai és nem amerikai értelemben biztosítja a lelkiismereti szabadságot, az tény. Végeredményben a tizenhatodik század emberétől nem lehet azt várni, hogy a huszadik században is meglehetősen kevés országban alkalmazott elvel vallotta legyen, de az tagadhatatlan, hogy Erdélyországban a tizenhatodik század második felében a római katolikus hitől kezdve a lutheránus és református fellogáson keresztül vallhatta magát valaki szentháromság-tagadó unitáriusnak is, anélkül, hogy ezért nem halál-, de csak börtönbüntetés is járt volna. Az oka az erdélyi adottság mellett kétség kívül az ország lakosai és első sorban a magyarság politikai érettségében, bölcsességében s alapjában komoly keresztyénségében található meg. Torda forrongó világunk s első sorban a mai sok színezésű magyarság számára komoly útmutató.

FIZESSEN ELŐ A

HIRÜNK A VILÁGBAN-ra

a világmagyarság és a magyar emigráció kulturális figyelőjére.
Vegyen részt anketjein!
Nyerjen díjat pályázatain!
Legyen a munkatársa!

A HIRUNK A VILÁGBAN

figyelemmel kíséri, mit tud s mit hisz rólunk a világ, ezzel előkészíti híruink megjavítását, reális tükröt tart sokszor illúzióban élő honfitársaink elé s valódi kulturális értékeink bemutatásával, távolmaradva a napi politikától, erősíti a szétszórt magyarságban az összelatározandóság érzését.

Előfizetési díj:

Északamerikában egész évre \$ 4.00,
félévre \$ 2.00.

Más országban havi két postai coupon.
Az előfizetéseket kérjük az alábbi címre küldeni:

HIRUNK A VILÁGBAN

P. O. Box 1005, Washington 13 D. C., USA

Két vélemény a magyar forradalomról

1953 januári számunkban írta Major Róbert „Prof. Schuman Magyarországról” c. cikkében a *New International Yearbook* tévedéseivel kapcsolatban: „Ha egy lexikonban minden személynevet rosszul írnak, ez baj: azt jelenti, hogy a címszó írója nem tudja az illető nyelvet s nem ismeri a forrásokat. Ha pedig az egyes neveket mindig másképp írja rosszul, ez ezenfelül hanyagságát is mutatja... De lényegesebbek a tárgyi hibák... Ha a szegény amerikaiak valamit tudni akarnak Magyarországról, előveszik Schuman professzor cikkeit; ez megmagyaráz egyetmást az amerikai külpolitika tévedéseiből. Mert Schuman professzor tekintélyes szakértő: egyetemi tanár, tudományos előadó és tanácsadó, kinek sűrűn jelennek meg könyvei. Nem csoda, ha nincs ideje behatóbban foglalkozni távoli kis országok kérdéseivel. De miért nem engedi, hogy azok írjanak róluk, akik onnan jöttek és ismerik

Schuman professzor azóta sem engedi. Maga ír róluk; ezúttal ilyeneket a magyar forradalomról az „Oroszország 1917 óta” c. könyvében (Schuman, Frederick L. *Russia since 1917*. New York, Knopf, 1957. 508 p.):

„A fejleményeket a legtöbb amerikai és sok nyugateurópai mint a magyar nép hősiességét értelmelte a „zsarnokság” ellen és a „demokráciáért”. Minden kommunista, aki hű maradt Moszkvához, úgy értelmelte, mint a „nyugati imperializmus”, „fasiszta” és „felforgató” ügynökeinek elvetélt erőfeszítését a dunai „népi demokrácia” erőszakkal való megdöntésére. Az igazság valahol a középen van — amennyiben valaha is fel lehet deríteni az igazságot az emberek irracionális és brutális magatartásának megértésére. A hazafias magyar hagyományok magukba foglalják az idegen uralom elleni fanatikus lázadásokat, melyre a legjobb példa Kosuth Lajos balvégzetű forradalmi „köztársasága” 1849-ben, amelyet szintén orosz csapatok vertek le. Ezek a hagyományok azonban nem foglaltak magukba demokratikus örökséget. Az ezeréves feudális ma-

gyar királyság, mely Ausztriával egyesült 1867 és 1914 közt, 1919-ben pedig Kun Béla kommunista diktatúráját szenvedte el, utána passzívan évtizedekre belenyugodott Horthy Miklós kormányzó diktatúrájába; Horthy volt az, aki az 1920. évi „fehér terror” közben jött uralomra s a második világháború alatt Magyarországot Hitlernek szolgáltatta ki. Magyarországnak az elmúlt számos évszázad alatt nem volt demokratikus kormányzata tovább mint összesen öt éven keresztül és ez csak meg-megszakított rövidletű közbiztonságként a deszpotizmus változatos nemeinek. A huszadik század középső évtizedei alatt Magyarországot, akárcsak Lengyelországot és a Balkán államait, az erők egyensúlya belülről, kérlelhetetlen nyomások kívülről, arra ítélték, hogy válasszon a diktatúra fasiszta és kommunista formái közül.” (465)

„(Október 23-án) az első vér akkor omlott, amikor az ÁVO tüzet nyitott. Ezt a népi felkelés követte, szemmeláthatólag központi vezetés, irány vagy cél nélkül, s amelyet könyvégetés, sok gyűlölt titkosrendőr meggyilkolása, a magyar hadsereg számos egységének a felkelők oldalára való átállása, és zsidók és kommunisták válogatás nélkül való legyilkolása jellemezett...” (466)

„Moszkva, miután anarchiával kellett számolnia a Duna partján, nyilvánvalóan kész volt (hacsak cselekedeteit nem értelmezzük képmutatásnak) lenyelni, mint a kisebb rosszat, a Magyarországgal való viszonyának alapos megváltozását, beleértve egy nem-kommunista koalíció elfogadását s talán egy kommunista-ellenes rezsimet is. Október 29.—30.-án bejelentette, hogy kész visszavonni a szovjet csapatokat Magyarországról és a többi Varsói Szerződést aláíró országból. Talán soha sem tudjuk meg, milyen elkésett engedményeket lettek volna hajlandók tenni, hála azoknak az új eseményeknek Budapesten és Egyiptomban, amelyek új félelmeket ébresztve bennük, egészen más elhatározásra készítették őket.

A budapesti események ezek voltak: míg Grösz püspök békefelhívásokat bocsátott ki, Mindszenty bíboros, akit felkelők szabadítottak ki október 30-án, dícsérte a felkelőket, nyugati segítséget kért és célzást tett arra, hogy kész egy anti-kommunista kormányzat élére állni. Az izgatott Nagy, abban a reményben, hogy a felkelőket fegyverletételre tudja bírni, november 1-én a szovjet nagykövettel közölte, hogy Magyarország felmondja a varsói egyezményt, nyugati segítségért folyamodott, az ENSZ beavatkozását sürgette és az összes szovjet erők azonnali kivonását követelte. Egyiptomban az izraeli hadsereg október 29-én nagyarányú offenzívát indított az angol-francia politika nyilvánvaló beleegyezésével, akik egyiptomi repülőtereket kezdtek bombázni november 1-én és Szuez elfoglalására készültek. A moszkvai vezetők egy szovjetellenes magyarországi rezsim s nyílt közelkeleti háború lehetőségével kerültek szembe, aminek következtében elhatározták, hogy a magyar forradalmat erőszakkal leverik." (467)

A magyar forradalomnak és szabadságharcnak ezt a különös beállítást talán Schuman professzor úr ama mondatai magyarázzák meg a legjobban, amelyek az említett *New International Yearbook* 1949-es kötetében található: „Az egyszerű ember Magyarországon (1949-ben) szemmel láthatólag kevesebb érdeklődést mutatott a „szabadság” vagy „igazság” eszméi iránt, mint a béke, a föld, a kenyér, az állások és szórakozási, üdülési lehetőségek, valamint a társadalombiztosítás iránt. Mindezekben az uralkodó vörösök alattvalóik többségének igen értékes és kézzel fogható előnyöket nyújtottak.”

Louis Fischer az egyik legelismertebb orosz szakértő Amerikában Nem amolyan tudós ugyan, akinek „mélyreható” elemzése a valóságtól gyakran messze elrugaszkodnak, vagy aki egyéni elfogultságait öltözteti tudományos mezbe, hanem nyíltszemű újságíró, aki józanul figyeli az eseményeket, s aki előtt a történések épp ezért sokkal világosabban nyilatkoznak meg. Miután rendkívül hosszú ideig élt a

Szovjetunióban mint laptudósító, 1957-ben ismét meglátogatta riporterri működésének színterét.

Erről szól nemrég megjelent könyve: „Újra meglátogattam Oroszországot”. (*Fischer, Louis. Russia revisited; a new look on Russia and her satellites. Garden City, N. Y., Doubleday, 1957. 288 p.*)

Íme néhány idézet belőle:

„Csehszlovákia kulturálisan és technológiailag a leghaladottabb ország Kelet-európában, de ugyanakkor ő vezet a lazsálásban is a csatlósok közt. A másik három Románia, Bulgária és Albánia. A nemzeti függetlenségért és személyes szabadságért folytatott küzdelem terén Lengyelország és Magyarország népei messze maguk mögött hagyták ezt a négyet.” (150)

„Az 1956 október-novemberében lejátszódott magyar forradalom igazolja az új hitet az emberekben és a hősiesség, becsület, tisztesség és szabadságszeretet egyszerű erényeiben. Tizenegy évi kommunista uralom Magyarországon az emberi lelket érintetlenül hagyta; a Kreml kísérlete, hogy urrá legyen felette, megbukott. A szív süket Oroszország frazeológiájára. Moszkva csődbe jutott; vannak tankjai és börtönei, de nincsenek ideái vagy ideáljai.

... A pesszimisták, a kasszandrák, George Orwell az „1984”-ben azt állították, hogy az embert a diktátorok robottá változtatják; az emberi nem mint rabszolga fogja folytatni életét. Ez nem igaz. Magyarország bizonyítja, hogy nem a kommunizmus a jövő. Ez nem a totalitarizmus kora. Hanem a szabadságé és az imperializmus alól való felszabadulásé. Ma-

(Folytatás a 8. oldalon)

KODÁLY ZOLTÁN: **Petőfi szemrehányóan kérdi a nemzetét: „mikor ébredsz önértetere?”**
Nos, Bartók művei erre az önértetere is tanítanak, mégpedig minden internationalizmusa el- lenére, sőt éppen azért: magyar önértetere, bá- torságra ... (1955)

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESULT ÁLLAMOK

Petőfi Színpad

December 4-én nyitotta meg a kapuit a new yorki Petőfi Színpad, a forradalom után menekült színészek együttese, Herczeg Ferenc „Kék róká”-jával. Tervezett további előadásai: Molnár Ferenc: Doktor úr, Halász Péter: Egérfogó, Vadnay László: Varázstükör, Mikszáth: Noszty-fiú, Bókay: Feleség, Fodor: Templom egere, Heltai: Néma levante, Lengyel: Ninocska, Szigligeti: Mama, Duvall: Tovaris, Pagnol: Topáz, Scribe: Egy pohár víz, stb.

Az együttes tagjai: Szürényi Éva, Szabó Sándor, Dékány László, Rácz Vali, Bencze Miklós, Bárczy Kató, Bogáthy Mihály, Gabányi Böske, Kürthy Péter, Rácz Tibor, stb.

A társulat vidéken is tart előadásokat.

Dohnányi Ernő

legújabb lemezét dicséri a NEW YORK TIMES (57, XII. 15.): „Bár zongoraversenye valószínűleg nem fog az aktív repertoáron szerepelni, gyönyörű variációi egy gyermektémára egy kisebb mestermű. Dohnányi, mint zongoraművész, bámulatra méltó. Billentése és stílusa, valamint erőteljes kifejezése (a quality of strength) azonnal valami egészen szokatlan jelleget kölcsönöz előadásának.”

Székely András

rendezte Victor Hugo „Ruy Blas”-ját a new yorki Royal Playhouse-ban. A new yorki sajtó (NEW YORK TIMES, 57, XII. 14, NEW YORK WORLD-TELEGRAM, 57, XII. 16., stb.) nagy elismeréssel ír a rendezésről.

ANGLIA

Bartók „Kékszakállú”-ját

adták elő Londonban. A MANCHESTER GUARDIAN (57, XI. 7.) szerint „a zene oly erőteljes és oly gazdag színekben és érzelmekben, hogy teljesen lekötötte a hallgatóság figyelmét.”

Az oxfordi egyetem

liberális klubjában tartott előadást október 28-án Vészy Máttyás, a liberális világszervezet magyar

képviselője. Vészy előadása nyomán az oxfordi diákság javaslatot fogadott el: „Induljon el Oxfordból az egyetemi ifjúság csendes és meg nem szűnő békés harca, amelyben a magyar nép számára szabadságot és önrendelkezési jogot kér. Oxfordot kövesse ebben a harcban Anglia minden egyeteme, s azután forduljunk minden szabadságszerető nemzet egyetemi ifjúságához, hogy ebben az akciókban támogassanak.”

Az akció megrendezését, mely a világ legrégibb egyetemi városából indult ki, az „Egyetemek Liberális Uniója” vállalta.

FRANCIAORSZÁG

A magyar írók

(Déry, Házy Zek és Tardos) elítélése ellen a nyugati szellemi élet kiválóságai, főleg franciák, nagy számban tiltakoztak. Többek közt Camus, Mauriac, Martin du Gard, Sartre, Simone de Beauvoir, Tiltakozott továbbá Jaspers, T. S. Eliot, Priestley, Spender, Fast, Moravia, stb.

„1957 legsikerültebb műfordítása”

díjat Gara László kapta Déry Tibor „Niki” c. regényének fordításáért. A Halperine-Kaminsky zsűri-jében többek közt André Maurois és Jules Romain is helyet foglalt.

INDIA

Bartók zenéjének sikere

„Doráti Bartókot vezényel Indiában” címmel a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (57, X. 12.) hosszú tudósítást közöl:

„(A Minneapolisi Szimfónikus Zenekar legutóbbi három, Bombay-ban tartott hangversenyén) történt először, hogy India egy 100-főnyi zenekartól hallott néhány nyugati zeneszerző műveiből, amelyeket eddig csak pár kivételezett indiai ismert.

(A műscr Beethoven, Debussy Bartók művekből állt.) Jólal az utolsó műsorszám elhangzása után a hallgatóság még ülve maradt és kényszerítette a most már koszorúkkal teleaggatott karmestert, hogy ráadások hosszú sorát adja, úgyhogy már-már attól lehetett tartani, hogy ez így fog folytatódni egész éjszakán át. Azonban a legjobban az lepte meg a zenészeket — hangoztatja néhány

BIBLIOGRÁFIA

A HIRUNK A VILÁGBAN MELLÉKLETE

REFERENCE BOOKS ON HUNGARY

An Annotated Bibliography

by

István Csicsery-Rónay

In view of the importance of Eastern Europe in world politics, and especially of Hungary since the 1956 revolution, every large or medium sized library is interested in Hungarian reference material. On the subsequent pages we present a list of some of the important reference books published in the English language, dealing with Hungarian culture, history, and politics.

Even if earlier attempts of similar nature had been perfect — which is not the case — an up-to-date bibliography is always in demand. Our task was rendered more difficult as we limited ourselves to English-language reference tools, although books of this kind about Hungary written in French and German are more plentiful. Nevertheless, we tried to present a balanced and impartial selection. We hope that gaps, especially in the literary and economic fields, will soon be filled by new publications.

The list is brief. Our aim was to compile the smallest possible „Hungarian library“ which can be collected by any library. It does not contain works for specialists — e. g. Moreux's *Bartók*, a popular biography, was preferred to Halsey Stevens' analyses of his works. We also omitted material on Hungary published as parts of other works (although the excellent „History of Hungary“ in the *Encyclopedia Britannica* should still be emphasized).

In future issues we will augment this list by new pertinent works or by those unintentionally overlooked. We also will be

glad to give further information as well as assistance in their acquisition.

I. GENERAL WORKS

Budapest; the Hungarian capital in pictures. Budapest; une ville par l'image. Budapest, Corvina [1956] 8 p. 175 illus.

Striking photographs of the „Queen of the Danube“, showing the city from hitherto unknown angles. The propagandistic touch — some Soviet monuments, stars on public buildings — does not spoil the general impression of medieval Buda, the dominating Danube, and modern city life. The fifth largest capital of Europe is well presented in this artistic volume.

Companion to Hungarian studies. With a preface by Count Stephen Bethlen. Budapest, Society of the Hungarian Quarterly, 1943. 532 p. illus. maps.

— *Supplement.* A chronicle of events in Hungary from the First World War to present day [compiled by Andrew Frey] Budapest, Society of the Hungarian Quarterly, 1943. 44 p.

An introduction to Hungarian culture and history written by Hungarian scholars. It covers history, geography, ethnography, language literature, country and people, as well as political and economic questions. Because of the wide range of topics and the fact that only one expert is treating each one (representing his own school), a certain one-sidedness is inevitable. Despite this, the volume is very useful.

Halász, Zoltán, ed. *Hungary; a comprehensive guidebook for visitors and armchair travellers with many coloured illustrations and maps*. Budapest, Corvina [1956] 391 p. illus.

This handsome little volume describing the country, its historic places, artistic monuments and beautiful landscapes is written in a literary style which is marred by communist propaganda only on a few pages. Short articles explaining some basic facts about the Hungarian people, Hungary, Hungarian history, folk art, national dishes, some essential Hungarian words and a hotel and theater directory complete the book.

Hungaria. Sydney, Dél Keresztje, 1955. [86 p.] (chiefly illus.)

Seventy-six photographs of various quality, but still showing the most important views, landscapes and buildings of Budapest and the provinces.

Radisics, Elemér, ed. *Hungary; pictorial record of a thousand years*. Budapest, Athenaeum, 1944. 190 p. (chiefly illus.)

A detailed pictorial treatment of Hungarian history and culture, prepared by the foremost experts of the country. Although its abundance in details may be monotonous for many, it is one of the best tools for all those who are interested in studying the country with the help of illustrative material. The propagandistic tendencies of the work are insignificant in view of its didactic value.

II. HISTORY

Gál, István. *Hungary and the Anglo-Saxon world*. Budapest, Officina [1944] 51 p. illus.

A concise essay on historical and cultural relations between Hungary and America as well as England, written by a well-known Hungarian scholar. Many illustrations add to the usefulness of the work.

Kosáry, Domokos G. *A history of Hungary*. Cleveland, Ohio, Benjamin Frank-

lin Bibliophile Society, 1941. 482 p. illus. maps.

The finest complete history of Hungary in English based on the Hungarian standard history of Bálint Hóman and Gyula Szekfű. (The latter wrote the foreword to Kosáry's book). Especially numerous are the references to Hungary's foreign relations. Although written in 1941, the book bears surprisingly few marks of the situation of Hungary of that time. Extensive bibliographies as well as a few statistical and historical tables and maps are included.

Macartney, Carlile A. *Hungary*. London, E. Benn. 1934. 376 p.

A short survey on Hungarian history and a serious, unbiased criticism of pre-war Hungary. The present volume is complemented by Macartney's other work, „Hungary and her successors; the Treaty of Trianon and its consequences, 1919—1937.”

Teleki, Pál, gróf. *The evolution of Hungary and its place in European history*. New York, MacMillan, 1923. 312 p. illus. maps.

Scholarly work containing the lectures held at the Institute of Politics, Williams-town, Mass., on Hungarian history, geography, and economics as seen by a Hungarian statesman and foremost geographer of his country following World War I. A very detailed bibliography (pp. 245—312) completes the work.

Zarek, Otto. *The history of Hungary*. Tr. from the German. London, Selwyn & Blount, 1939. 390 p.

A long but rather superficial narrative of Hungarian history from Roman times to the end of the First World War, by a German scholar who — in sharp contrast with most German authors — tries to be objective toward Hungary. The same author's biography of Kossuth and one part of his autobiography („Splendor and Shame, My German Odyssey”) are a valuable supplement to this book.

1918—1947

Jászi, Oszkár. *Revolution and counter-revolution in Hungary*. Tr. from the German. London, P. S. King, 1924. 239 p.

A narrative and analysis of the 1918 democratic revolution, the 1919 Bolshevik terrorism and the subsequent „White Terror“, related by an active member of the first one. The author was a forerunner of democratic Hungary and federalized Central Europe; his bitterness, however, toward the returning old regime gives a subjective touch to his work.

Kállay, Miklós. *Hungarian Premier; a personal account of a nation's struggle in the Second World War*. With a foreword by C. A. Macartney. New York, Columbia University Press, 1954. 518 p.

A dramatic account of the 1942—1944 Premier of Hungary about the efforts of the anti-German conservative ruling class to keep the country out of the war. His endeavors to give protection to the Jews, the responsibility for the untimely social English refugees and his negotiations with the western allies are the highlights of the book. The author's frankness in taking the responsibility for the untimely social system prevailing in pre-1945 Hungary seems to guarantee the validity of his narrative of the central topic. A masterly introduction by C. A. Macartney analyses Hungarian politics between 1920 and 1945.

Kertész, István. *Diplomacy in a whirlpool; Hungary between Nazi Germany and Soviet Russia*. (International Studies of the Committee on International Relations) Notre Dame, Ind., University of Notre Dame Press [1953] 273 p. maps.

An impressive account of the plight of Hungary at the meeting place of two expansive forces during the last World War. A former Hungarian diplomat, he presents much first-hand evidence about Hungarian diplomacy which tried to preserve the country's independence against both the Germans and the Russians.

Macartney, Carlile A. *A history of Hungary, 1929—1945*. New York, Praeger [1956—1957] 2 v. maps.

Edinburgh ed. (University Press) has title: *October fifteenth; a history of modern Hungary, 1929—1945*.

The most detailed and most authentic history in any language (including the Hungarians) of Hungary during those fateful years. Macartney's scholarly objectivity is blended with a deep humaneness and a marvelous style. As *Washington Post* puts it, this is „a truly outstanding and perhaps definitive history of Hungary . . . by A. C. Macartney, whose writings and lectures have won him the reputation of being the greatest living authority in the West on Hungary.“

Nagy, Ferenc. *Struggle behind the Iron Curtain*. New York, MacMillan, 1948. 471 p.

The personal account of the last anti-Communist head of government in East Europe about the resistance of his people against Nazi and Communist imperialism. A leading personality among East European exiles in America now, he procures important source material about the methods of Soviet imperialism and gives evidence of the fact that the most persistent enemy of reactionary Communism is the peasantry in East Europe.

Revolution of 1956

Lasky, Melvin J., ed. *The Hungarian Revolution; the story of the October uprising as recorded in documents, dispatches, eye-witness accounts, and world-wide reactions*. New York, Praeger, 1957. 318 p. illus.

„A white book.“

The best collection of documents on the best documented revolution in history. As a critic of the *New York Times* states, „this is the book that everyone who would understand the Hungarian revolution should read.“ Hugh Seton-Watson's masterly study on the historical background of the revolution completes the work.

Michener, James A. *The bridge at Andau*. New York, Random House [1957] 270 p. illus.

Written in November and December 1956 on the basis of eye-witness accounts, this noted American writer succeeded in proving the statement in the sub-title of his book: „The heroic story of the revolt by the Hungarian people that made crystal clear to the world the true face of communism.” In spite of checkings, several inaccuracies remained in the story. The author's most convincing chapter is the one which explains why „the Hungarian Revolution was a turning-point in world history.”

Pálóczi Horváth, György, ed. *One sentence on tyranny; Hungarian Literary Gazette anthology*. Tr. from the Hungarian. London, Waverley Press, 1957. 110 p.

The immediate foundations of the Hungarian Revolution of 1956 were laid by the „Writers Revolt” of Hungarian poets and writers. The poems, prosaic works and articles included in this tiny volume represent not only the bold revolutionary spirit of these writers, but are also of high literary value.

United Nations. General Assembly. Special Committee on the Problem of Hungary. *Report*. New York, 1957. 148 p. fold. map. Official records: 11th session. Suppl. no. 18 (A/3592)

This document of historical importance was prepared by the special committee of the United Nations consisting of Australian, Ceylonese, Danish, Tunisian and Uruguayan members. The main facts it established are: (a) the Hungarian Revolution was a „spontaneous national uprising” (b) it strived for „democratic socialism”, and (c) it could be crushed only by a „massive armed intervention” of the Soviet Union.

U.S. Congress. House. Committee on Foreign Affairs. Special Study Mission to Europe on Policy Toward the Satellite Nations. *Report*. Eighty fifth Congress, first session, under authority of H. Res.

29. Washington, U.S. Govt. Print. Off., 1957. 25 p.

A detailed analysis by a congressional subcommittee on the failure of the United States foreign policy to act in the interest of America and the free world. This failure, in the committee's own words, „to take the positive action expected and impliedly promised in Hungary constitutes the lost opportunity of our generation.”

III. CULTURE

Language and Literature

Kunz, Egon F., ed. *Hungarian poetry*. Tr. from the Hungarian. [Sydney] Pannonia, 1955. 158 p.

A good selection of Hungarian poetry in translations of somewhat uneven quality. The volume includes the best part of Watson Kirkconnell's highly artistic translations of his „Magyar Muse”.

Ország, László. *Angol-magyar kéziszótár* [A concise dictionary of the English and Hungarian languages, pt. 1]. Budapest, Franklin [1948?] 791 p.

A good small-sized English-Hungarian dictionary containing some 58,000 English words. Many anglicisms and americanisms are included.

Ország, László. *Magyar-angol szótár* [Hungarian-English dictionary]. Budapest, Akadémiai kiadó, 1953. 1448 p.

A very scholarly work. Its 88,000 Hungarian words comprise the expressions of both literary language and communist slang. In a few instances, however, it cannot match the accuracy of the smaller and obsolete Yolland dictionary.

Reményi, Joseph. *Hungarian literature*. (American Hungarian Library) [Washington, D. C., American Hungarian Federation 1946?] 48 p.

The greatest expert on Hungarian literature in the United States up to his death in 1956, gives an excellent and concise outline of Hungarian literature throughout history and present times.

Whitney, Arthur H. *Colloquial Hungarian*. [2d ed., rev.] London, Routledge & Paul [1950] 264 p.

The best available Hungarian self-

teacher. Its main shortcoming is its aloofness of present Hungarian everyday language

Arts

Budapest. Országos Néprajzi Múzeum. *Hungarian decorative folk art*. Compiled by the experts of the Hungarian Ethnographical Museum. Budapest, Corvina, 1954. 36 p. 208 illus. (part. col.)

A beautifully illustrated concise presentation of Hungarian folk costumes, embroidery, furniture, herdsman's carvings and pottery. One and a half centuries of one of the richest folk arts in Europe are condensed in this album.

Divald, Kornél. *Old Hungarian art*. London, Oxford University Press, 1931. 228 p.

One thousand years of Hungarian art (including also Roman art monuments) are discussed by an expert. The Hungarian Romanesque and Gothic cathedrals as well as Renaissance, Baroque and modern buildings, paintings, sculptures, etc. are presented also in illustrations. The illustrations, however, are not of the best quality.

Moreux, Serge. *Béla Bartók*. Tr. from the French. London, Harvill Press [1953] 256 p.

The greatest figure of Hungarian culture, who died in New York in exile, is adequately portrayed in this tiny volume written with French spirit and negligence. Bartók's revolutionary role in and his decisive influence on modern music is well explained. The preface is written by Arthur Honegger.

Pogány, G. Ö. *19th century Hungarian painting*. [2d ed.] Budapest, Corvina [1957] 13 p., 36 col. plates.

Technically perfect reproductions of some interesting pictures of Mihály Munkácsy, Pál Szinyei Merse, László Paál, Károly Lotz, Bertalan Székely, István Csók, etc.

Viski, Károly. *Hungarian dances*. Tr. from the Hungarian. London, Simpkin

Marshall [1937] 192 p. illus. (music)

A thorough discussion of Hungarian folk dances, past and present. Good photographs help to understand their profuse varieties. Music and translated texts of many folk songs are included. The chapter explaining the place of gypsies in Hungarian popular music is of special interest.

HÍREK ÉS ADATOK

Nemrég jelent meg Lamont professzor híres világirodalmi listáinak egyike, „Hatvan nagy, korai külföldi regény” új kiadásban. Három magyart tartalmaz: Jókai „Köszívű ember fiai” („The Baron's Sons”) és „Aranyember” („A Modern Midas”) c. műveit, valamint a „Szent Péter esernyőjé”-t („St Peter's Umbrella”) Mikszáthtól. A nemzetek szerinti megoszlás: Francia 12, orosz 11, spanyol 5, magyar 3, német 3, olasz 3, belga 2, dán 2, holland 2, japán 2, kínai 2, norvég 2, svéd 2, bengáli 1, brazil 1, bulgár 1, finn 1, flamand 1, francia svájci 1, lengyel 1, német svájci 1, portugál 1.

(A lista címe: „Sixty Great Early Foreign Novels, 1015—1900”; megrendelhető az alábbi címen, példányonként 5 centért: William H. F. Lamont, Rutgers University, New Brunswick, N. J., U.S.A. — Kilenc további lista is megrendelhető a sorozatból.)

Szabó Zoltán irányítása alatt könyvkiadószövetkezet szervezése indult meg Londonban. December 10-ig 368 volt a szövetkezetbe jelentkezők száma. 1958 folyamán előreláthatólag nyolc kötet fog megjelenni a szövetkezet kiadásában. (*Irodalmi Ujság*, 1957, XII. 15.)

1958 folyamán jelenik meg az egész világon legelterjedtebb Dewey-féle tizedes osztályozási rendszer legújabb, 16-ik kiadása. Míg az előző kiadásban a magyar nyelv a „tunguz, mongol, török, szamojéd, finn-ugor és sarkvidéki nyelvek” osztályába volt sorolva, a tervezett új kiadásban „Észak- és Nyugat-Ázsia nyelvei” közé fog tartozni.

Magyar szerzők külföldön megjelent művei II

Könyvek^{*)} és tanulmányok

Gabriel, Astrik L. *Martin de Bereck, receptor, proctor and rector at the University of Paris, 1423—1432.* [Roma, G. Bardi, n. d.] 20 p. illus.

Kalnoki Bedo, Alexander. *Legal sources and bibliography of Hungary* [Magyar jogforrások és bibliográfiái] [by] Alexander Kalnoki Bedo and George Torzsay Biber. General editor: Vladimir Gsovski. (Praeger publications in Russian history and world communism, 20) New York, Praeger [c 1956] 157 p.

Kerényi, Karl. *Geistiger Weg Europas; fünf Vorträge über Freud, Jung, Heidegger, Thomas Mann, Hofmannsthal, Rilke, Homer und Hölderlin* [Európa szellemi útja; öt előadás Freudról, stb. Europe's spiritual way; five lectures on Freud, etc.]. (Albae Vigiliae, n.F., Heft 16) Zürich, Rhein-Verlag [1955] 106 p.

Kerényi, Karl. *Vergil und Hölderlin; hrsg. zum sechzigsten Geburtstag des Altertumforschers, 19. Januar 1957.* Zürich, Rhein-Verlag [1957] 32 p.

Kisjókai, Erzsébet. *A gyertyáknak égni kell; regény* [The candles must burn; a novel] (Könyves Kálmán sorozat) Brüsszel, Magyar Ház, 1957. 143 p.

Kosa, John. *Land of choice; the Hungarians in Canada* [A választott ország; a magyarok Kanadában]. [Toronto] University of Toronto Press, 1957. 104 p. illus.

Aid to Hungarian refugees, 1956—1957; reports to the 7th General Convention of A.W.R./A.E.R., Arnheim, 9—12 September 1957, submitted by the Austrian Division. Vaduz.

Special issue of *Integration; bulletin international* (v. 5, no. 2, 1957)

DeBorhegyi, Stephan F. Evidence of Pre-Columbian goiter in Guatemala. *American antiquity*, v. 23, Oct. 1957: 174—176.

— Museums in Oklahoma. *Chronicles of Oklahoma*, v. 35, no. 2, 1957: 204—227.

Kertész, Stephen D.***) A political solution for Hungary. *Current history*, v. 33, July 1957: 7—15.

Kiss, Sandor. Parties and programs in the Revolution. *Problems of Communism*, Washington, D. C., v. 6, no. 2, 1957: 47—49.

Kosa, John. A century of Hungarian emigration, 1850—1950. *American Slavic and East European review*, v. 16, Dec. 1957: 501—514.

Oriente Europeo; revista trimestral del Centro de Estudios Orientales. Madrid, v. 7, no. 27, July/Sept. 1957.

„Este número de *Oriente Europeo* está dedicado a Hungría.”

Szücs, Nicolson Miklós. Count Istvan Szechenyi (1792—1860): His role in the economic development of the Danube Basin. *Explorations in Entrepreneurial history*, v. 6, Feb. 1954: 163—180.

ILLYÉS GYULA: **Az a vigasztaló, hogy aki a szegények és elnyomottak útját követi, az nem tévedhet el az eszmék hegy-völgyeiben sem, — mit féltesz hát engem?** (1938)

*) Csak a beküldött könyveknek tudjuk elkészíteni a bibliográfiáját!

**) Ebben a rovatunkban a neveket úgy írjuk, ahogy a könyvben vagy a folyóiratban található. Az annotált bibliográfiákban és könyvismertetésekben az L.C. (Library of Congress) által használt formát alkalmazzuk, ha az illetőről van katalóguscécúla. A bibliográfiai adatokat a lehetőséghez képest mindig az A. L. A. (American Library Association) és az L. C. szabályai szerint közöljük.

KÖNYVISMERTETÉSEK

Nagy Imre. *On communism, in defense of the new course* [A kommunizmusról, az új szakasz védelmében]. New York, Praeger [1957]. 306 p.

Nagy Imre „A magyar nép védelmében” címet adta azoknak az írásainak, amiknek eredete a két miniszterelnöksége közötti időszakra esik, pontosabban 1955 végére és 1956 elejére. A könyv 1957 márciusában jelent meg Budapesten illegálisan a Forradalmi Tanács kiadásában. A külföldre került néhány példány nagy hatást keltett és hamarosan angolul is kiadták.

Az író sorra veszi a magyar és nemzetközi élet főbb problémáit, hogy megvédje, megmagyarázza politikáját velük kapcsolatban. A minden hatalmat gyakorló párt vezetősége ugyanis leváltotta azt a funkcionáriusát, akinek tevékenységével nem volt megelégedve. De az elmarasztalt Nagy Imre szakít a kommunista szokásokkal, nem gyakorol önkritikát. Sőt szembeállva a diktátorral, Rákosival, bebizonyítja a saját igazát és végig elemzi a rendszer gyöngéit, visszasságait.

Ahogy a közéleti tisztaság hiányával foglalkozik, vagy pedig a nemzetközi élet távlatait vizsgálja, kirajzolódik szemünk előtt egy magyar államférfi alakja. A Szovjetunióban és a rabországokban kialakult hagyományokkal szakítva elsőnek meri bírálni a sztálini önkényt, számtalanszor annak elméleti alapjait. Nem az életet akarja hozzámerevíteni az elméletekhez, hanem elemzi az eseményeket, a tényeket és kimondja, hogy az élet tapasztalatai új teóriákat szabnak. Vállalkozik a tanulság levonására, amiben pedig ítéletet mond a terror és embertelenség felett. Közben olyan intimitásokat mond el a Kremlről, amiket ezen a réven tudott meg a világ.

Érvelése során kimondja, hogy az orosz kommunizmus nem másolható le Magyarországon, az ő célja a magyar szocializmus. Fontosnak tartja a vitát. A tömegek megnyerésére irányuló Népfront-politikája a második párt magja lehetett volna. Nemzetközi vonatkozásban is új utat vág, amikor a Bandungi Konferencia elveit kívánja

megvalósítani minden kis és nagy nemzet viszonylatában.

Vannak, akik a könyv hiányosságának tekintik, hogy még nem azt a Nagy Imrét láthatják benne, akivé a győztes forradalom miniszterelnökeként lett. Azonban sokkal nagyobb jelentősége a könyvnek az, hogy módot ad felmérnünk azt az utat, amit Nagy Imre megjárt és ami a demokratikus, a független, semleges Magyarország deklarációjához elvezetett.

(Horváth János)

Shuster George N. *In silence I speak; the story of Cardinal Mindszenty today and of Hungary's „New Order”*. With the research assistance of Dr. Tibor Horanyi. New York, Farrar, Straus and Cudahy. [1956] 290 p. illus.

Abban a megdöbbentő csendben, amelylyel a Nyugat lelkiismeretfurdalása a magyar tragédiát és benne Esztergom érsekének saját hazájában való kényszerű száműzetését takarta, csak néha hangzik el egy-egy rövidre fogott sajtójelentés a mártírrá vált ország állapotáról. Legutóbb a nyugati sajtó úgyszólván valamennyi orgánuma megemlékezett a hercegprímás titkárának elítéltetéséről. Nem érdektelen ebből az alkalomból visszatérni egy a magyar bíborossal foglalkozó könyvre, amely nem sokkal a magyar forradalom előtt jelent meg.

Ebben a mai nagy egyöntetű hallgatásban szinte nehéz elhinni, hogy 1956-ban, a primás bebörtönöztetése után nyolc esztendővel a new yorki Hunter College nagytekintélyű elnöke még mindig időszerűnek látta, hogy a magyar egyházfejedelem példájával élesztgesse a nyugati öntudatot.

Shuster könyve érdemes írás. Nagy erőfeszítéssel igyekszik tárgyilagos képet adni azokról a körülményekről, amelyek között Mindszenty hercegprímás az egész világot érintő harcát megvívta. Értéke a könyvnek az is, hogy a magyar helyzetet és a magyar fejlődést objektíven igyekszik kezelni. Shuster Amerikában inkább a liberá-

lisabb színezetű irányokhoz számít — a magyar érdekekkel szemben pedig, mint ismeretes éppen ezek a körök viseltettek a legellenségesebb érzülettel. Munkája megírása közben több magyar menekült felvilágosításaira is támaszkodott. Informátorai jó munkát végeztek. Mégis sajnálatos, hogy olyan tévedések bennmaradhattak a könyvben, mint boldogult Bánás László veszprémi püspöknek Balogh István miniszterelnökségi államtitkárral való egy sorba helyezése. Az efféle tévedések mutatják, hogy az emigráció a nemzet jó hírnevének terjesztése szempontjából csak akkor végezhet értékes munkát, ha a maga politikai előítéleteitől megszabadulva Bocskay István híres tanácsa szerint... nem néz mást, csak a mi nemzetünk javát és megmaradását. (F. K.)

Hugh Seton-Watson (a Nagy Imre-könyv bevezetőjében): *Nagy Imre sorsa ismeretlen. Ám annyi bizonyos, hogy Nagy Imre egyike ama néhány kiemelkedő egyéniségnek, akik a kelet-európai kommunista rendszerekből kerültek fel az elmúlt évtized folyamán. Nem övezi őt oly heroikus dicsfény, mint Tito marsallt, Milován Gyilasz átható politikai szemléletével sem rendelkezik, s nem volt szerencséje, mint Gomulkának. Ám ugyanakkor bátor és becsületes embernek és igaz hazafinak mutatkozott, szokatlan erények ezek vezetőszerepre jutott kommunistáknál. Helyet kap maga saját hazájának a történelmében és Európa történelmében.*

Frey, Oscar. *Budapest und wir* [Budapest és mi. Budapest and we]. Schaffhausen, Schaffhausener Nachrichten [1956?] 92 p. illus.

Oskar Frey, a magasrangú tiszt, katonai szakíró családjából származó újságíró, a svájci riporterstílus tárgyilagos nyugalmával vázolja élményeit, a magyar forradalmat és előzményeit. Fő célja azonban,

hogy hazája és a nyugateurópai polgár számára a forradalom politikai, szellemi és erkölcsi tanulságaival egy új, aktív magatartás problémáit felvethesse.

Jól értékeli a Sztálin-mítoszt leromboló Hruscsov-beszédet, az ezt követő ideológiai törést, a kommunista liberalizmus nyomán fellepő elszakadási, függetlenségi törekvéseket, de ezek „szigorúan marxista” és „legkevésbé sem anti-kommunista” jellegét eltúlozza. Vázlatos, de hű képet ad a legfőbb eseményekről. Adatait ellenőrizte, hangulat- jelentései a „harcoló elit” és az „azt szinte kivétel nélkül támogató lakosság” köréből hitelesek. Sok helyet szentel a kormány szerepének, a kormányt magukkal sodró forradalmi tanácsok és a különböző társadalmi rétegek jelentőségének. „A forradalom és a kormány közé benyomuló történelmi pártokkal” szemben tartózkodó, és szerepükkel bizonyítja, hogy mennyire nem volt vezére a forradalomnak. Foglalkozik az elnyomott és félrevezetett orosz katonai magatartásával és a szovjet „parádés reálpolitika módszereivel”. Megemlíti a szuezi akció hatásait, mellyel „a nyugat elvesztette a presztízsét”.

Legfőbb gondja, hogy az alaptalan rettegés és okatlan biztonságérzet között hányódó közvélemény reális látását és erkölcsi tartását visszaadja, alapot teremtsen egy új, a kezdeményezést kézbevevő koegzisztencia-politika számára, hiszen „az 1917-es októberi forradalom óta legjelentősebb világtörténelmi tények igazolják, hogy a szabadságba vetett hit, a félelem legyőzése, az Eszme törhetetlen és egyetemes szolgálata olyan erő, mely ténylegesen képes imperialista hadosztályokat összezúzni.” (Jaczkó Pál)

Veér, Imre. *Ma Magyarország, holnap a szabad világ.* [Today Hungary, tomorrow the Free World]. Minneapolis, Pannonia [c 1957] 840 p.

Ez a könyv határozottan nem nyeresége a szabadföldi magyar irodalomnak, még a politikai irodalomnak sem. Az író főtémaul az 1945—47-beli politikai ellenfeleinek a ledorongolását választja. A szemé-

lyeskedő hang, a régi rivalitásoknak az emigrációs életbe való transzponálása nem történetírás. Se az új menekülteket, se az amerikai magyarságot nem érdekli régi otthoni pártviszályok felelevenítése. A teljesen laza szerkezetű könyvben szó van az ország belsővizálásáról is, meg a forradalomról és szabadságharcról is. A kötetnek főerénye — s ez néhány fejezetet, melyekben a szerző szubjektív állásfoglalása háttérbe szorul, igen élvezetessé tesz — a színes és drámai stílus. A képanyagban gyönyörű magyarországi tájak és épületek keverednek izléstelen rajzokkal. A szerző fényképe sem hiányzik, szabadságharcosok körében. Vajjon hány égetően szükséges kötetet lehetett volna kiadni ezen a 840 oldalon, magyar politikai gondolkodók tanulmánykötetét, otthon elképzeltetlen hungarológiai sorozatot, novellagyűjteményt, kézikönyveket a kimenekült ifjúságnak, vagy idegennyelvű prózai, illetve verses antológiákat a magyar irodalom megismertetésére, esetleg egy angolnyelvű sorozatot a magyar tudomány és tudósok bemutatására?! Nagy magyar írók kéziratot művei is az íróasztalíókban porladnak. Ugyanakkor ennek a könyvnek — a borítólap tanúsága szerint — már az angol kiadása is megjelenés előtt áll. (—na—)

„Utolsó szavak szótára“

Ezzel a címmel jelent meg 1955-ben egy, híres emberek utolsó szavait tartalmazó kötet. (Le Comte, Edward S. *Dictionary of last words*. New York, Philosophical Library [c 1955] 267 p.)

A könyvben több magyar és magyarszületésű híresség is megtalálható. Herzl Tivadar, Jókai Mór („Aludni akarok“), Kossuth Lajos („Fáj, hogy hontalanul kell elpusztulnom“, erre nővére: „Te vagy a legnépszerűbb magyar“, majd Kossuth: „Ezt csak a te hiúságod tartja“), Lehár Ferenc („Most befejeztem minden dolgomat e földön — legfőbb ideje is volt... Igen, igen, drága gyermekem, most jön a halál“), Liszt Ferenc („Trisztán“) és Pulitzer József.

A WASHINGTON POST (1957. XII. 15.) Macartney professzor „Magyarország története, 1929—1945“ c. művéről (bírálatát lásd előző számunkban):

Egy igazán kiemelkedő és talán végleges magyar történet áll ezentúl rendelkezésre. A kétkötetes mű szerzője C. A. Macartney, a nemzetközi kapcsolatok professzora az Edinburgh-i egyetemen és az oxfordi All Souls College „fellow“-ja.

Macartney, akinek számára írásai és előadásai Magyarország legnagyobb élő nyugati szakértőjének a reputációját biztosították, fáradtságot nem ismerő munkával és eleven erővel mutatja be a magyar államügyek és ideológiák bonyolult belső kapcsolatait. Csak egyet sajnálhatunk: tanulmánya csupán az 1920 és 1940 közötti időszakot dolgozza fel.

Különösen figyelemreméltó Macartney leírása a Magyar Ellenállási Mozgalomról, mint az 1956 októberi történelmi magyar felkelésben résztvevő szabadságharcos erők előfutáiról.

IMMIGRANTS IN CANADA

Edited by John Kosa

Canadian Association for Adult Education
133 St. George Street, Toronto 5, Canada

Ára \$ 1.25

Nyolc tudós nyolc tanulmányát tartalmazza a kanadai bevándorlás és a bevándorló népcsoportok kérdéseiről

KOSSUTH LAJOS: *A magyar emigrációra számkivetésében a rendületlen hazafiság tevékenységének szent kötelessége vár.*

A MAGYAR FORRADALOM ANNOTÁLT BIBLIOGRAFIÁJA (II.)

Pálóczi Horváth, György, ed. *One sentence on tyranny; Hungarian Literary Gazette anthology* [Egy mondat a zsarnokságról; a magyar Irodalmi Ujság antológiája]. Tr. from the Hungarian. London, Waverley Press, 1957. 110 p.

Nagyon jó válogatás az angolszász olvasóközönség számára az íróházadást vezető *Irodalmi Ujság* forradalmi hangú prózájából és költeményeiből. A forradalmi november 2-i számot teljes egészében közli. Kár, hogy az értékes kis kötet egyszerű kiállítása folytán csupán pamfletnek tűnik.

Csicsery-Rónay, István, ed. *Költők forradalma; antológia 1953—1956* [Poets' revolution; an anthology 1953—1956]. Washington, D.C., Occidental Press, 1957. 103 p.

Déry, Háy, Zelk, Illyés, Tamási Áron, Tamási Lajos, Aczél, Benjámín, Kónya, stb. forradalmi írásai az *Irodalmi Ujság*-ból, *Csillagból*, *Új hangból* és verseskötetekből. A bevezetés az íróházadás történetét vázolja.

Nemzetőr. *Füveskert* [Botanical garden; poems]. Bécs (Vienna), 1957. 160 p.

Fiatal, tehetséges költők börtönversei, költeményei az emigrációból, műfordításai. Legkiemelkedőbb közöttük Tollas Tibor.

Podewils, Clemens und S. D. Podewils, eds. *Im Frührot; Gedichte der Ungarn* [Virradatkor; a magyarok költeményei. At sunrise; poems of the Hungarians]. Tr. from the Hungarian. München, Hanser [1957] 76 p.

A Füveskert néhány fontosabb verse németül, egy-egy Ady-, Arany-, Balassa- és Petőfi-fordítás kíséretében. A könyvecske címe a tájékozatlan német olvasót félrevezetheti.

Kisjókai, Erzsébet. *Titokzatos jel a falon; regény* [Mysterious sign on the wall; a novel]. Roma, Anonymus, 1957. 197 p.

— — *Signe sur le mur* [Translation of *Titokzatos jel a falon*]. Bruxelles, Magyar Ház [1957?] 190 p.

A forradalom eseményeinek regény-szerű feldolgozása. Értéke — főleg a francia változatnak —, hogy a regényolvasó közönség körébe is elviszi a magyar forradalom és szabadságharc üzenetét. Kemény bírálata Nyugat magatartásáról talán elősegíti a lelkiismeretek ébrentartását.

Zinner, Paul E., ed. *National Communism and popular revolt in Eastern Europe; a selection of documents on events in Poland and Hungary, February-November, 1956* [Nemzeti kommunizmus és népi forradalom Kelet-Európában; a lengyelországi és magyarországi események válogatott dokumentumai, 1956 február-november]. New York, Columbia University Press, 1956. 563 p.

Bár a magyar anyag a kötetnek kb. 40 százalékát teszi, a legfontosabb hivatalos dokumentumokat, párthatározatokat, újságcikkeket s beszédeket részletesen közli. Nagyrésztük angolul csak a Free Europe Committee kiadványaiban jelent még meg.

Dewar, Hugo and D. Norman. *Revolution and counter-revolution in Hungary* [Forradalom és ellenforradalom Magyarországon]. [London] Socialist Union of Central-Eastern Europe [1957] 96 p.

A forradalomban oly fontos szerepet játszó munkásság, illetve a szocialisták szempontjából vizsgálja a felkelés jelentőségét s így hasznosan egészíti ki a többnyire polgári szemléletű analíziseket s dokumentációkat. A könyvecskének — az ENSZ-jelentés mellett — komoly szerepe lehet a színes népek felvilágosítása terén is.

A HIRÜNK A VILÁGBAN KÖNYVOSZTÁLYA

P. O. B. 1005, Washington 13, D. C.

ADY ENDRE. A selection of poems from the writings of Endre Ady. Nyerges Antal fordítása. 54 oldal	\$ 0.90	1953-1956). Illyés Gyula, Zelt Zoltán, Tamási Áron, Déry Tibor, Háy Gyula, Benjámin László, stb. művei. Az „író-lázadás” története	\$ 2.—
FERDINÁNDY - MISKOLCZY - SZÁSZ: Magyar történelem. 295 o.	\$ 2.50	MADÁCH IMRE: The Tragedy of Man. C. P. Sanger fordítása. Kötve	\$ 3.20
FÜVESKERT. Az illegális magyar irodalom antológiája. Tollas Tibor, Kocsis Gábor, Gérecz Attila, stb. versei. Füzve	\$ 1.50	MÁGYAR ALBUM. Szerk.: Incze Sándor. 400 fényképpel és rajzokkal illusztrálva. 256 o. Vászonskötésben	\$ 3.80
Vászonskötésben	\$ 2.—	MICHENER JAMES A.: Az andau híd. A híres Pulitzer-díjas író megrázó bestseller-műve a magyar forradalomról magyarul! 318 oldal. Vászonskötésben	\$ 3.80
GÁRDONYI GÉZA: Egri csillagok. Ktv.	\$ 3.50	NÉMETH LÁSZLÓ: Iszony. (Argentínai kiadás.) Kötve	\$ 2.—
GÁRDONYI GÉZA: Láthatatlan ember. Egészbőr-kötésben, aranyozva	\$ 4.—	NYÍRÓ JÓZSEF: A síbói bölény. Wesselényi életregénye	\$ 2.80
HERCZEG FERENC: Pro libertate. Rákóczi Ferenc élete. 400 o. (egy kötetben). Egészbőr-díszkötésben. aranyozva	\$ 4.50	OMÁR KHÁJJAM: Rubáiját. Sziklay Andor új magyar fordítása. Radó Antal illusztrációival. Füzve	\$ 2.50
HUNGÁRIA. Album. 76 gyönyörű felvétel Budapestről s a magyar vidékről. Magyar s angol képaláírások	\$ 3.—	Számozott díszkiadás, egészbőr-kötésben, aranyozva, a fordító és illusztrátor aláírásával	\$ 5.—
HUNGARIAN POETRY. Szerk.: Kunz Egon. 31 nagy magyar költő művei angolul. 158 o. Kötve	\$ 3.20	SZÁMÚZOTTEK NAPTÁRA. Szerk.: Csicsery-Rónay István. 92 oldal	\$ 1.—
JÓKAI MÓR: Erdély aranykora. Egészbőr-díszkötésben, aranyozva	\$ 3.80		
KÖLTŐK FORRADALMA (Antológia (Csekk, ill. készpénz beküldése esetén azonnal szállítunk. Posta és kezelési költség 10 százalék)			

Heller, Andor. *No more comrades* [Nincs több elvtárs]. Chicago, Regnery, 1957. 175 p. illus.

A szövegrész csak összekötő szöveggé szolgált a kitűnő képanyaghoz. Ujat nem mond. Viszont a képek a legjobb ilyen természetű dokumentumok.

MEGJELENT A DÉLAMERIKAI MAGYAR HIRLAP TIZEDIK JUBILEUMI ÉVKÖNYVE!

A brazíliai magyar bencések kiadásában megjelenő magyar hetilapnak minden Évkönyve a magyar emigráció irodalmi eseménye. Az idei, tizedik évkönyv, amely az immár XI. évfolyamba lépő újságnak méltó jubileuma, nemcsak az újság tízéves életének, de a brazíliai magyar emigráció tízéves életének keresztmetszetét is adja. Tíz év legérdekesebb vezércikkei, cikkei, riportjai, intervjúi, könyv és képzőművészete kritikái, elbeszélései és humoreszkjei mellett rendkívül érdekes és

értékes eredeti cikkek, tanulmányok, elbeszélések, dokumentumok és beszámolók egészítik ki ezt a 460 oldalas, szépkiállítású kötetet. Az idei, jubileumi Évkönyvet Erdődy Gábor és Kutasi Kovács Lajos szerkesztették, a közel másfélszáz brazíliai magyar cég hirdetését pedig dr. Hets Aurélián, a lap felelős kiadója állította össze.

A magyar emigráció értékes irodalmi dokumentuma könyvtárának disse lesz! Megrendelheti lapunknál (HIRÜNK A VILÁGBAN, P. O. B. 1005, Washington 13, D. C.) vagy közvetlenül a Délamerikai Magyar Hírlapnál (Sao Paulo, C. P. 3081, BRASIL) Ára: \$ 1.50 U.S. dollár.

BIBLIOGRÁFIA

Supplement of
OUR REPUTATION ABROAD

Editor: I. Csicsery-Rónay

P. O. Box 1005,
Washington 13, D. C., U.S.A.

Kodály Zoltán művei 1945 óta

Zoltán Kodály's Works Since 1945

Kodály Zoltán 75-ik születésnapját (december 16-án) mind hazájában, mind az egész világon megünnepelték. Ebből az alkalomból közöljük a nagy magyar mester zenei alkotásainak bibliográfiáját 1945 és 1955 között. (Forrás: Eöszse László. *Kodály Zoltán élete és munkássága*. Budapest, Zeneműkiadó, 1956. 227 p. illus.)

1945 *Szent Ágnes ünnepére*, egyneműkar, kézirat.

24 kis kánon a fekete billentyűkön (1—10-ig csak metronomjelzéssel, 11—24-ig tempójelzéssel, cím nélkül), R. 1946, Z. 1954.

Vértanuk sírjánál, zenekar, kézirat. *Gyermektáncok*, zongora, B. H. 1947., Z. 1953. (12 mű cím nélkül, tempójelzéssel)

1947 *Siratóének* (Bodrogh Pál), vegyeskar, M. K.

Jézus és a gyermekek (Szedő Dénes), gyermekhang - orgona, Kerényi György és Szedő Dénes Kirelejszom c. gyűjteményében, M. K. 1947. 7—9. 1.

Élet vagy halál (Petőfi Sándor), *Hejh, Büngözsdí Bandi* (Petőfi Sándor), férfikarok, M. K. 1947.

A magyar nemzet (Petőfi Sándor), vegyeskar, M. K.

1945—48 *Ötfokú zene* I.—IV., sz. k., M. K., Z., 1953. (I. 100 magyar népdal, II. 100 kis induló, III. 100 mari dallam, IV. 140 csuvas dallam)

1946—48 *Czinka Panna*, daljáték Balázs Béla szövegére, kézirat.

1948 *A szabadság himnusza* (La Marseillaise) (Jankovich Ferenc ford.) M. K.

a) egynemű karra

b) férfikarra

c) vegyeskarra

Adoration, vegyeskar, Jewish Folk Choruses, collected by Károly Fraknói, Cserépfalvi, 1948.

Jelige (Jankovich Ferenc két szövege), sz. k.

a) vegyeskar

b) kis vegyeskar

c) férfikar

d) gyermekkar

Az 50. genfi zsolttár, vegyeskar, M. K. 1949.

Honvéd díszinduló, fúvószenekar, Z. 1952.

1950 *Kállai kettős*, vegyeskar — népzenekar (magyar „német szöveg”), Z. 1952., 2. kiadás: 1954.

1951 Bach kromatikus fantáziájának átíratá szoló-mélyhegedűre, B. H.

Bach esz-moll preludium és fugájának átíratá gordonka-zongorára, kézirat.

A 114. genfi zsolttár, vegyeskar-orgona, kézirat.

1952 *Békedal* (Weöres Sándor), egyneműkar, Z. 1952.

1953 *Nyolc kis duett* szoprán és tenor — zongora (a Bicinia Hungarica nyomán), Z. 1954.

1. Így kezdődött a Kalevala

2. Arany ezüstért

3. Egy kicsi madárka

4. Kis kece lányom

5. Leányszépség

6. Hej! tulipán, tulipán

7. Csillagoknak teremtője

8. Kiolvasó

Békeségóhajtás. — 1801. esztendő — (Virág Benedek) vegyeskar, Z. 1953.

Árva madár, vegyeskar, kézirat.

Minuetto serio, zenekar, Z. 1953.

1954 33 kétszólamú énekgyakorlat, Z. 1954.

44 kétszólamú énekgyakorlat, Z. 1954.

55 kétszólamú énekgyakorlat, Z. 1954.

Tricinia, 28 háromszólamú énekgyakorlat, Z. 1954.

Epigrammák, ének vagy hangszer-zongora, Z. 1954. (9 mű cím nélkül; a 2., 3., 8., 9. sz. metronom-, az 1., 4., 5., 6., 7. sz. tempójelzéssel)

Urgeöntés (Gazdag Erzsí) női vagy gyermekkar, Z. 1954.

1955 *Zrínyi szózata*, vegyeskar, Z. 1955.

(A dült betűs címek a szerzőtől erednek. A rövidítések értelme: B.H. = Boosey and Hawkes, M.K. = Magyar Kórus, R = Rózsavölgyi, sz. k. = szerző kiadása, Z. = Zeneműkiadó Vállalat.)

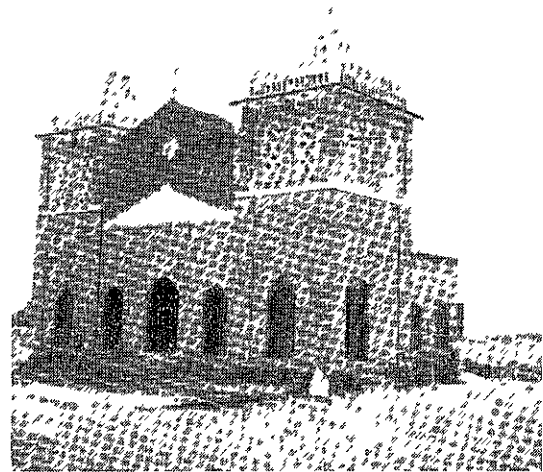
kozniuk —, még jobban mint ez a spontán tetszésnyilvánítás, hogy milyen mennydörgésszerű tapsvihár fogadta (a kezdeti csend után) Bartók „Zenekari Concerto“-jának befejezését!

Ez — állította a zenekar szószólója — szokatlan élmény volt, miután kímomultabb és értelmesebb hallgatóságok is, szerte a világon nehezen tudják első hallásra megemészteni ennek a zeneszerzőnek a zenéjét.“

Megdöbbentő, hogy milyen magyarozatát adja e jelenségnek éppen Doráti, Kodály és Bartók zenéjének kiváló ismerője s propagálója:

„Ami Bartókot illeti — írja a lap — akinek zenéjét pár évvel ezelőtt Yehudi Menuhin vezette be Indiában, talán Mr. Dorátnak van logikus magyarozata az indiai hallgatóság spontán reakciójára. Azt mondja, hogy miután meghallgatott néhány indiai ragát, határozottan érezte a magyar zene cigány eredetét, hiszen a cigányok nyilván valahonnan India közeléből vándoroltak Európába...“

A CHRISTIAN SCIENCE MONITOR így fejezi be cikkét: „Világos volt, hogy legalább néhány rövid órára India és az Egyesült Államok egymás mellett haladtak tökéletes harmóniában.“

A Szent István-templom

1957. X. 20-i felszentelését, Csondipuban, a calcutta: érsek, Ferdinand Perier, S. J. személyesen végezte. Az érsek az első misét magyar címeres

miseruhában celebrálta. A templomban, ill. templomon négy magyar Kossuth- s egy angyalos lobogó leng. (AHOL A PÁLMAK VIRÁGOZNAK, 57, X 20.)

JAPÁN

A nemzetközi P.E.N. Klub

huszhenkilencedik kongresszusán, Tokióban, több magyar író vett részt: Ignotus Pál, Tábori Pál, Zilahy Lajos Pálóczi Horváth György. Az írók ellátogattak több ázsiai országba is. Később Kovács Imre járt Ázsiában, találkozott Nehru miniszterelnökkel is.

SPANYOLORSZÁG

Magyar különszámot

adott ki az **Oriente Europeo** (adatait lásd a Bibliográfiában!) c. előkelő madridi folyóirat. A 120 oldalas szám foglalkozik a magyar forradalommal, a magyarság hírével a világban, az ibériai-magyar kapcsolatokkal, a magyar népművészettel, az európai rendezési tervekkel, spanyol költők magyar vonatkozású verseit hozza, könyvismertetéseket közöl, stb. A számot Rónai Zoltán állította össze s írta több cikkét, közreműködtek továbbá: Marosy Ferenc, Gábrriel Asztrik, Kolnai Aurél, Mihályi Gilbert, Vajay Szabolcs, valamint Ramón Cué Romano, Nieves de Hoyos Sanáo; Torcuato Luca de Tena, Isabel Medina Gil-Gallardo. A lap igazgatója: Santiago Morillo, S. J.

OLASZORSZÁG

Huzella Elek

magyar zeneszerző nyerte el a zeneszerzők nemzetközi versenyén a 100,000 lírás első díjat, 71 pályázó közül, egy öt perces kompozíciójával, amelyet egy B-A-C-H témára írt. A szerzőnek éppen e nagy nemzetközi sikere idején mondta fel állását a budapest. rádió. Szerzeményét egyébként tudtán kívül s ellenzése ellenére küldték el a versenyre barátai. Most Olaszországból személyes bemutatkozásra hívták meg a 33 éves fiatal magyar komponistát.

„Tudósaink külföldön“ rovatunk anyagtorlódás miatt következő számunkban jelenik meg.

(Folytatás az 5. oldalról)

gyarország magas árat fizetett emberéletben és szenvedésben, hogy az emberiségnek átadja ezt az üzenetet. Ugyanakkor azonban kiérdemelte a modern civilizáció halhatatlan háláját." (220)

„Az a polgárháború, amely az írók és a kormány közt fejlődött ki, volt az első csata, illetve valójában a magyar forradalom mikrokozmosza. Az irodalom fontosságát ebben a forradalomban aligha lehet túlozni. Az írók 1955-ös lázadása vezetett az 1956 tavaszi Petőfi Kör-fázishoz, ez viszont főinspirálója volt az októberi történelmi felkelésnek. Akárcsak Lengyelországban, Magyarországon is a toll szántotta fel a mezőt és vetette el a magvakat...” (225—226)

„A szervezett, folyamatos fegyveres harcnak a vége csak a kezdet volt. Ekkor következett az a dicsőséges szakasz, amelyben a magyar nép nem-et kiáltott a katonai győztesnek. Ez aktív visszautasítás volt, nem passzív ellenállás, hanem pozitív engedelmség-megtagadás.” (264--265)

„Hogy megzavarja (az ellenséget), a nemzet feláldozza saját szükségleteit. Legyőzve a háborúban, az ország folytatja a háborút más eszközökkel és olyan polgári bátorsággal, mely ritka erény a mai világban, de amiben Magyarország nagyon gazdag. Az ország nem hajlandó elismerni kormányát, de nem is képes lerázni magáról, hát bizonyos korlátozott önkormányzathoz folyamodik és önkéntes önmegttagadáshoz. Magyarországon kormány van nép nélkül és nép van kormány nélkül.” (266)

„A tankok nem értek el eredményt. Ma-

gyarország leckét adott az erőszak határaitól. A kommunizmus megbukott. Nem vonz már sem fiatal, sem öreget. Oroszország uralma Magyarország felett kétes marad és a magyar helyzet forradalmi ma is.” (268)

„Ahelyett, hogy intellektuális cordon sanitaire-ként szolgálnának, amely a nyugati szabadságeszmét távoltartaná, a lázongó csatlósok megfertőzik szomszédait és a hatalmas keleti mögöttes területeket a nem-engedelmeskedés eszméivel, a demokrácia reményével, a marxizmus

SOUND NEWS PRODUCTIONS

59, Bryanston Street,
Marble Arch, London, W. 1.

Az október 23-i emlékunnepek rendezői, amennyiben hangfelvételt készítettek, lépjenek érintkezésbe Tárczy Árpáddal a fenti címen. Ő szívesen kikölcsonzi csereképpen a tavalyi és az idei angliai emlékunnepekről készített felvételeket kulturális egyesületek és hasonló szervezetek részére, hogy külföldi barátaink élőszóval hallhassák az angliai ünnepek résztvevőit.

iránti bizalmatlansággal és a kommunizmus végső győzelme iránti kétellyel.” (270)

„Egyremegy, hogy hogyan nyerik vissza Oroszország csatlósai nemzeti függetlenségüket, abban azonban nincs kétség, hogy vissza fogják nyerni. Oroszország nem nyerhet Európában. Oroszország nem tud tért nyerni Európában; csupán a közepkeleli despotákra van hatással és másokra azon a vidéken, olyanokra, akiket elvakít a gyűlölet és készek lemondani a személyes szabadságról.” (278)

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 „P” Street, N. W., — Kossuth House — Washington 6. D. C., USA.

Az egyetlen magyar egyesület, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterrel. 8 millió dollár vagyonunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felvesszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, baleset- betegségségély-, valamint egyeni és családi korház-biztosítást.

KÉRJEN TÁJÉKOZTATÓT!

Az UFHS kongresszusa Párizsban

A forradalom egyéves évfordulója alkalmából 15 országból jöttek össze a már megalakult szervezetek képviselői, hogy megbeszéljék a Szabad Magyar Egyetemisták Szövetsége előtt álló feladatokat. A kongresszus október 21-én kezdődött Párizsban a Sociétez Savantes nagytermében és 24-én este zárult. A megnyitó beszédet Gabriel Marcel, a Francia Akadémia tagja, mondta. Résztvettek a megbeszélésen a magyar diákok küldöttein kívül a külföldi diákszövetségek képviselőit mintegy huszonhárman.

A kongresszus alkalmával először kerültek nyilvánosságra számadatok a menekült egyetemistákról. Eszerint mintegy 7 911 magyar egyetemista tartozik a már eddig elismert 14 tagszövetség keretébe. Ezek közül eddig 6 020 kezdte meg, illetve folytatja tanulmányait; az összes egyetemisták 76 százaléka.

Megolthatlan a jelentések szerint még 1 918 egyetemista tanulása. Az Egyesült Államokban 658, Ausztriában 554, Kanadában körülbelül 500 és Angliában 200.

OLVASÓINKHOZ

1958-ban a HÍRUNK A VILÁGBAN nagyobb évi oldalszámban jelenik meg, negyedévenként. Minden számunkban lesz **Bibliográfia** is. Ezenkívül minden esztendőben egy alkalommal képes mellékletet is kiadunk.

A tagszövetség létszáma a következő:

Amerikai Egyesült Államok	1 726
Anglia	500
Ausztria	1 304
Belgium	306
Canada	900
Dánia	39
Franciaország	670
Hollandia	117
Németország	1 300
Norvégia	70
Olaszország	103
Svédország	350
Svájc	480

A felsoroltakon kívül vannak még mintegy

100—150-en Jugoszláviában, néhányan Törökországban, Spanyolországban, Chileben, Braziliában, Argentínában, Venezuelában, Délafrikai Unióban, stb.

A kongresszus munkája négy téma köré csoportosult. Ezek közül kettő az otthoni diákok helyzetével, kettő pedig a menekült egyetemisták helyzetével és feladataival foglalkozott. A témák:

1. A magyar egyetemisták részvétele a forradalomban.
2. Az egyetemisták helyzete az elmúlt évben Magyarországon.
3. Az SzMESz helyzete, munkája, feladatai.
4. Az SzMESz nemzetközi kapcsolatai.

A magyar forradalmat elindító egyetemi ifjúság így foglalta össze határozatában (resolutio) azokat a célkitűzéseket, amelyeket a forradalom maga elé tűzött: A forradalom hitet tett

az ország teljes függetlensége,
a gyarmati jellegű elnyomás megszüntetése,
az ország semlegessége,
a világ népeivel való baráti viszony kialakítása,
a személyi szabadság visszaállítása és
a belső kérdések szabad választások útján való eldöntése mellett.

A forradalomban teljes egységet mutató nemzet emellett kinyilvánította, hogy semmilyen restaurációs kísérletnek, ellenforradalmi vagy fasiszta próbálkozásnak nem enged teret.

Az otthoni diákság életének vizsgálatával kapcsolatban hozott határozat megállapítja: „A forradalom leverése... azt a véleményt alakította ki, hogy a nemzeti függetlenségért és az emberi jogokért vívott küzdelemben a magyar nép csupán a saját erejére és értelmére támaszkodhat.”

Éppen ennek a felelősségnek tudatában tárgyalta meg a kongresszus azokat a feladatokat, amelyek a menekült egyetemisták előtt állnak és amelyeket egész röviden így lehetne összefoglalni: „Egymást segíteni és tanulni”.

THE WORLD'S FINEST...

MOST COMFORTABLE RECLINING CHAIR

THE ONE AND ONLY

No other chair can come close to the quality and comfort of a BarcaLounger. It's a handsome chair, built by expert craftsmen, and features „Floating Comfort". The back-rest, seat and leg-rest are synchronized to cradle your body automatically in any position from sitting to full reclining... without knobs or levers.

BarcaLounger

PATENTED

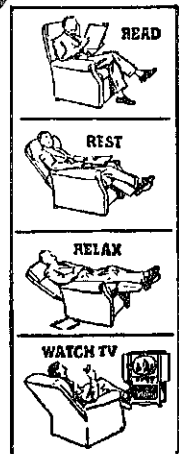
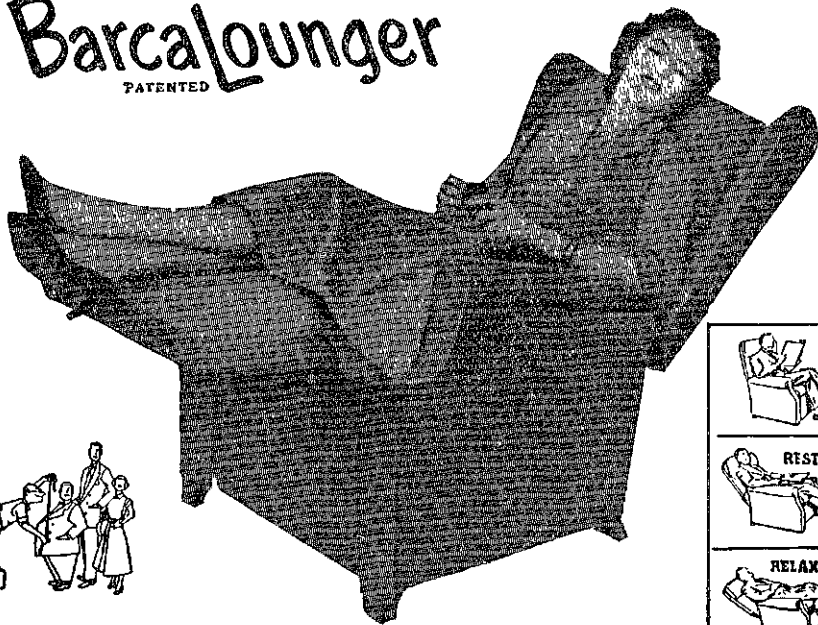

WHAT SIZE CHAIR DO YOU WEAR?

Barca Loungers come in sizes and styles to suit everyone. In beautiful fabrics, plastics and genuine top-grain leathers. Plain or pillow backs. Be sure you get a correct fit!

At your favorite furniture or department store!

BUILT BY BARCALO OF BUFFALO

Notre Réputation dans le Monde

Résumé Français

Le Rév. Sándor Daróczy traite de la législation hongroise d'il y a 400 ans, qui assura la tolérance religieuse, en Transylvanie. Le parlement hongrois de Torda a créé toute une série de lois qui ont garanti, pour la première fois en Europe, la liberté en matière religieuse, sans distinction de confessions. La loi la plus importante dans ce domaine fut celle de 1557, dite de tolérance, qui fut acceptée unanimement par les membres catholiques, calvinistes et luthériens de ladite diète (où les protestants étaient en majorité). Cette loi déclare que „tous les citoyens ont le droit de choisir librement la religion qu'ils désirent pratiquer, soit selon les anciens rites, soit selon les nouveaux rites, chacun doit être son propre juge dans le choix de sa foi, mais cette liberté a des limites et elle ne saurait autoriser la faculté de nuire à autrui, il serait intolérable que les fidèles de la nouvelle religion causent du scandale dans le cercle de ceux qui ont gardé leur ancienne confession, ou leur portent préjudice de n'importe quelle manière.”

Deux livres, récemment parus sur la Russie et l'Europe Orientale, traitent de la signification profonde de la révolution hongroise de 1956. Dans son livre „Russia Revisited“ Louis Fischer établit: „Les pessimistes, les cassandres, George Orwell, dans son „1984“, prédisent que les dictateurs finiront par transformer les hommes en de vrais robots, et que le genre humain ne pourra assurer son existence qu'en se pliant aux exigences d'un esclavage intégral. Ceci est faux. La Hongrie vient de prouver que l'avenir n'appartient pas au communisme. Nous ne vivons pas l'ère du totalitarisme, mais celle de la liberté et de la libération de tout impérialisme. Pour pouvoir livrer ce message au monde, la Hongrie a payé largement en vies humaines et souffrances gratuites. Cependant, elle a mérité la gratitude inaltérable du monde civilisé.”

Par contre, l'autre livre, celui que F. L. Schuman a fait paraître sous le titre de „Russia since 1917“, en opposition avec la fameuse résolution des Nations Unies, acceptée par 60 nations, établit qu'il n'y a pas eu de révolution démocratique en Hongrie en 1956! Pour mieux comprendre cette attitude fortement teintée de parti pris nous allons citer un passage du „New International

Yearbook“ de 1949, où le même auteur déforme la vraie figure du régime de terreur, installé en Hongrie, de la manière suivante: „En Hongrie, il était évident que l'homme moyen montrait bien moins d'intérêt pour les causes de la Liberté, ou de la Justice que pour celles de la paix, de la terre, du pain, du travail, des congés payés et des assurances sociales. Sur tous ces terrains les dirigeants rouges de Budapest ont fourni à la majorité des avantages précieux et palpables.”

L'UFHS. (Union of Free Hungarian Students) a tenu à Paris, en automne dernier, son premier congrès anniversaire de la Révolution, avec la participation de délégations estudiantines de 15 pays, représentant 8000 réfugiés, écoliers hongrois. Aujourd'hui, 6000 d'entre ces derniers peuvent poursuivre leurs études scolaires.

Dernièrement on a créé à Londres l'opéra, „Le Château de Barbe Bleu“ de Béla Bartók. Selon le „Manchester Guardian“ cette musique est si puissante, si riche en couleurs et en émotions qu'elle subjuguait complètement son auditoire.”

La revue trimestrielle, „Orient Europeo“, consacre un numéro spécial à la Hongrie, dont la rédaction fut confiée à Zoltán Rónai.

Plusieurs écrivains, émigrés hongrois ont pris part au congrès automnal du PEN Club international, à Tokio: Louis Zilahy, Paul Tábori, Paul Ignotus, Georges Pálóczi Horváth etc.

Les chefs de la Révolution des écrivains: Tibor Déry, Gyula Háy, Zoltán Zelk, Tibor Tardos, ont été condamnés à de longues peines de prison. Dès le début du procès, beaucoup de représentants de l'élite spirituel occidental ont élevé leurs protestations contre toute condamnation éventuelle: Albert Camus, François Mauriac, Roger Martin du Gard, Jean-Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Alberto Moravia, T. S. Eliot, W. Somerset Maugham, J. B. Priestley, Steven Spender, Howard Fast, Bertrand Russell, Salvador de Madariaga, Pietro Nenni, Hugh Gaitskell etc.

Our Reputation in the World

English Summary

Rev. Sándor Daróczy calls to mind the legislation initiated 400 years ago for religious freedom in Hungary. In a long series of laws the Hungarian parliament at Torda, Transylvania granted religious freedom without denominational restrictions — the first in Europe. The main act was the 1557 Toleration Act. It was passed unanimously by the Roman Catholic, Calvinist and Lutheran members of the Diet. (Protestants, however, were in majority.) This stipulated that "each person maintain whatever religious faith he wishes, with old or new rituals, while we at the same time leave it to their judgment to do as they please in the matter of their faith, just so long, however, as they bring no harm to bear on anyone at all, lest the followers of a new religion be a source of irritation to the old profession of faith or become in some way injurious to its followers."

Two recent books on Russia and Eastern Europe discuss the significance of the Hungarian Revolution. Louis Fischer in his *Russia Revisited* has this to say about it: "The pessimists, the Cassandras, George Orwell in 1984 said man would be robotized by the dictators; the race would survive as slaves. It is not true. Hungary proves that Communism is not the future. This is not the age of totalitarianism. It is the era of liberty and liberation from imperialism. Hungary has paid a high price in lives and sufferings to bring this message to mankind. But it has earned the deathless gratitude of modern civilization . . . The civil war which developed between writers and government was the first battle or in fact the microcosm of the Hungarian revolution. The importance of literature in that revolution can scarcely be exaggerated . . . It was the author's revolt in 1955 which led to the spring, 1956 Petőfi Club phase, and that in turn inspired the historic uprising in October that year. As in Poland, so in Hungary the pen plowed the field and planted the seeds."

The other author, Frederick L. Schuman

(*Russia since 1917*) states — in flagrant contradiction to the U. N. Report on Hungary accepted by 60 nations — that there was no democratic revolution in Hungary in 1956! His sharply biased attitude is perhaps more understandable if we quote some passages from his misrepresentation of the reign of terror in Hungary in the "Events of 1949" (*New International Yearbook*): "The common man in Hungary was apparently less interested in 'freedom' or 'justice' than in peace, land, bread, jobs and opportunities for leisure, recreation, and social security. In all those respects the Red rulers of Budapest afforded to the majority of their subjects appreciable and tangible advantages."

Bartók's "Bluebeard" was recently presented in England. The *Manchester Guardian* wrote in its criticism that "the music has such pungency, is so rich in colour and emotion — while offering no difficulties which need dismay any lover of Vaughan Williams or Holst — that it completely holds an audience's attention."

Eighty-year-old Ernst Von Dohnányi's *Nursery Theme* and his *Piano Concerto No. 2*) is highly praised by *The New York Times*. "The wonderful set of variations is a minor masterpiece . . . As a pianist, Mr. Dohnányi is amazing. He has a tone and style, plus a quality of strength, that instantly set his performance off as something unusual."

Professor Lamont's well-known literary lists are republished. His new "Sixty Great Early Foreign Novels" contain three Hungarian works, two by Jókai and one by Mikszáth.

Hírünk a Világban

Editor:

Csicsery-Rónay I. szerkesztő

P. O. Box 1005

Washington, 13, D. C.,

U. S. A.